

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

P A N O R A M A

periode 1 oktober 1977 - 1 april 1978

Algemene en Kabinetsaangelegenheden

Bezoek Minister en Staatssecretaris

Op 31 januari 1978 brachten de Minister van Binnenlandse Zaken, de heer H. Wiegel en de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken, Mr. H.E. Koning, vergezeld van de Secretaris-Generaal, Mr. P. van Dijke een kennismakingsbezoek aan de Dienst.

Staten-Generaal en Kamercommissie

In de verslagperiode kwamen in de Staten-Generaal geen rechtstreeks voor de Dienst van belang zijnde onderwerpen aan de orde.

De Vaste Commissie voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten belegde in deze periode geen vergaderingen met de Minister van Binnenlandse Zaken. Van de Vaste Commissie werden twee verzoekschriften ter behandeling ontvangen.

Wettelijke Regeling van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

De bij beschikking van de Minister-President van 19 augustus 1977 nr. 263056 ingestelde interdepartementale commissie ter voorbereiding van een wetsontwerp houdende regeling van de taak, de organisatie, de werkwijze en de samenstelling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten kwam in de verslagperiode verschillende malen bijeen. De Dienst wordt in deze commissie vertegenwoordigd door het Hoofd van het Kabinet. Daar de commissie overweegt in het wetsontwerp een bepaling betreffende de registratie van persoonsgegevens op te nemen wordt intern bij de Dienst nagegaan welke consequenties dit eventueel voor de taakuitoefening zou kunnen hebben.

Procureurs-Generaal

Het Hoofd van de Dienst gaf op twee door hem bijgewoonde bijeenkomsten van de Procureurs-Generaal het gebruikelijke overzicht. Wederom werd hierbij bijzondere aandacht gegeven aan de jongste ontwikkelingen in enige in nationaal en internationaal verband optredende terroristische organisaties. Op de bijeenkomst van 11 januari 1978, die in het BVD-gebouw werd gehouden, werd tevens een uiteenzetting gegeven over de taken en de werkzaamheden van de Dienst.

Hoofdofficieren van Justitie

Tijdens een bijeenkomst van de Hoofdofficieren van Justitie die op 25 januari 1978 in het gebouw van de Dienst werd gehouden, werd aansluitend op enige door hoofden van enige dienstonderdelen gehouden inleidingen, van gedachten gewisseld over de relatie van de BVD met het Openbaar Ministerie, de anti-democratische stromingen, de contra-spionage en het politiek terrorisme.

Commissarissen der Koningin

Het Hoofd van de Dienst woonde op 13 februari 1978 de bijeenkomst van de Minister van Binnenlandse Zaken met de Commissarissen der Koningin bij. Hij gaf een uiteenzetting over de rol van de Dienst bij de verkrijging en verstrekking van informatie betreffende terroristische activiteiten en over de situatie onder de Zuidmolukkers.

Contacten met publiciteitsmedia

In de gevallen dat daarom werd verzocht, verstrekte het Kabinet van de Dienst achtergrondinformatie over terroristische activiteiten in Nederland en in het buitenland en over andere onderwerpen die zich daartoe lenen.

Het Hoofd van de Dienst en het Hoofd van het Kabinet woonden op 11 oktober 1977 een lunchbijeenkomst van het Genootschap van Hoofdredacteuren bij, waar - naar aanleiding van enige vragen - enkele aspecten van het werk van de Dienst werden uiteengezet en nader toegelicht.

Reisbeperkingen ambtenaren

De interdepartementale werkgroep ter bestudering van het probleem van de reisbeperkingen van ambtenaren die de Minister van Binnenlandse Zaken in december 1977 instelde kwam enige malen bijeen.

De werkgroep waarin de Dienst wordt vertegenwoordigd door een medewerker van het Kabinet hoopt medio 1978 een rapport over de werkzaamheden uit te brengen.

Benelux

De Bijzondere Commissie voor het Personenverkeer kwam tweemaal bijeen; de Subcommissie ad hoc eveneens tweemaal.

De volgende onderwerpen werden besproken:

- de uitbreiding van de werkingssfeer van de Overeenkomst van 11 april 1960 tot het verblijf van langere duur en de vestiging van vreemdelingen;
- publicatie van de beschikkingen van de Ministeriële Werkgroep voor het Personenverkeer;
- de personencontrole aan de buitengrenzen van het Beneluxgebied;
- visumproblemen;

- signaleringssystemen m.b.t. personen verdacht van terreurdaden en de uitwisseling van gegevens inzake diefstallen van paspoorten voor terroristische doeleinden;
- Oosteupees vrachtverkeer in de Benelux;
- bij de Raad van Europa in behandeling zijnde vraagstukken verband houdende met internationaal personenverkeer.

De relaties met buitenlandse diensten

Op 8 november 1977 vond te Brussel een vergadering plaats van de hauts fonctionnaires van de zg. TREVI-groep.

TREVI is het werkverband ter bestrijding van het terrorisme van de 9 landen van de EEG waarin politie- en justitieorganen en de veiligheidsdiensten vertegenwoordigd zijn.

Het Hoofd van de Dienst en de hoofdamtenaar belast met de zorg voor de buitenlandse betrekkingen namen aan deze vergadering deel.

Andere medewerkers van de Dienst woonden vergaderingen van werkgroepen bij, die binnen het raam van TREVI zijn ingesteld.

Op 15 en 16 november 1977 vond in Brussel de najaarsvergadering van het NATO Special Committee plaats. Het Hoofd van de Dienst en een tweetal hoofdamtenaars namen aan deze vergadering deel.

De hoofden van 9 Westeuropese veiligheidsdiensten kwamen op 23 en 24 november 1977 in Luxemburg bijeen. Uit de besprekingen kwam de wenselijkheid naar voren een werkgroep op te richten ter bestudering van de internationale samenhang tussen groeperingen en personen die steun verlenen aan terroristen en terroristische organisaties.

De bedoelde groeperingen en personen proberen daarbij veelal het werk van de veiligheidsdiensten afbreuk te doen.

De Dienst heeft op zich genomen deze werkgroep te formeren en te leiden. Onder leiding van een hoofdamtenaar van de Dienst vonden in januari en april 1978 in Den Haag bijeenkomsten van de studiegroep plaats. Het rapport van de groep zal in de eerstvolgende vergadering van de hoofden van de Westeuropese veiligheidsdiensten worden besproken.

Medio februari 1978 vond in Luxemburg het gebruikelijke overleg van de hoofden van de veiligheidsdiensten uit de Benelux plaats.

Besloten werd de frequentie van deze bijeenkomsten terug te brengen tot tweemaal per jaar.

Eind februari 1978 volgde een vijftal medewerkers van de directie C van de Dienst een cursus van een week bij de bevriende dienst in München.

In maart 1978 woonden vijf medewerkers van de directie C en één van de directie P een cursus bij die in Londen door de Britse dienst werd gegeven.

De hoofdamtenaar belast met de zorg voor de buitenlandse betrekkingen die op 1 november 1977 met f.l.o. ging ontving op 28 oktober 1977 de versierselen behorende bij zijn benoeming tot Officier in de Orde van Oranje Nassau. Op dezelfde datum werd hem door de Ambassadeur van Luxemburg de onderscheiding Officier in de Orde van de Eikenkroon uitgereikt.

POLITIEK TERRORISME

Nederland als wijkplaats voor Duitsers

Na de arrestaties van FOLKERTS (22 september 1977) en van en (10 november 1977) is vastgesteld dat in Nederland verschillende Duitse mannen en vrouwen hebben verbleven die gerekend moeten worden tot de kring van diegenen die het RAF-terrorisme ondersteunen. Medewerkers van het advocatenkantoor , inmiddels in de BRD gedetineerd, werden herhaaldelijk signaleerd rond het Medisch Juridisch Comité voor Politieke Gevangenen. Het ziet ernaar uit dat, terwijl in de BRD een reorganisatie van de Rote Armee Fraktion onder leiding van -die tegelijk met FOLKERTS in Nederland verbleef - gaande is, in Nederland een steunpunt voor ondersteuning van de RAF in opbouw is. Hierbij speelt n.a.w. de Westduitser , die zich sinds enkele maanden in Amsterdam ophoudt, een voorname rol.

Het Anti-repressie-front - instrument van de RAF?

Het Anti-repressie front (ARF) is een min of meer samengesteld geheel van actiegroepen (o.m. het Anti-repressie Komitee Amsterdam - ARKA) die zich verzetten tegen de door hen waargenomen "repressie" van overheidszijde. Onder "repressie" verstaat men vooral die wetten en maatregelen gericht op de bestrijding van het terrorisme zoals de Europese Conventie ter bestrijding van het terrorisme, het ontwerp van een nieuwe Wapenwet, de "Berufsverbote" (kwesties en).

In dit ARF spelen het Rood Verzetsfront (RVF) en het Medisch Juridisch Comité voor Politieke Gevangenen (MJCPG) een coördinerende rol.

Tijdens de hongerstaking (1 februari - 17 maart 1978) van de drie in ons land gedetineerde RAF-gevangenen is gebleken dat MJCPG en RVF een schakelfunctie vervulden tussen deze gedetineerden en de "anti-repressiegroepen". In een "Entwurf" (n.a.w. het geesteskind van Knut FOLKERTS) werd de ideologische rechtvaardiging van de hongerstaking gegeven: t.w. steun aan de actiegroepen buiten de gevangenis die tegen de "repressie" strijden. Voorts bevat dit document adviezen omtrent de aard van te ondernemen acties: geen traditionele demonstraties, maar militante acties waarmee men de "Bokkade van de media" kan doorbreken b.v. het binnendringen van "live"-uitzendingen van radio of televisie.

Interessant is het te zien, hoe deze aanbevelingen uit de gevangenis werden opgevolgd: een anti-repressiegroep drong de NOS-studio tijdens een uitzending van Vara's "Rooie Haan" binnen en veroverde voor enkele minuten de microfoon; een andere groep bezette voor enige uren een vertrek in het Ministerie van Algemene Zaken op het Binnenhof. In beide gevallen werd aandacht gevraagd voor de hongerstaking.

Men kan stellen dat leden van de RAF op deze wijze vanuit Nederlandse gevangenisrichtingen geven aan acties van Nederlandse anti-repressiegroepen. Gebleken is, dat de advocaten van de Duitse gedetineerden het "Entwurf" buiten de gevangenis hebben gebracht en het daarna aan het Rood Vervetsfront hebben gegeven. Het RVF heeft vervolgens "betrouwbare" groepen ingeschakeld, die de vermelde acties hebben ondernomen.

DIRECTIE B

CPN-internationaal

Na de uitschakeling van het erelid van het partijbestuur Paul de Groot in augustus 1977 gaf de CPN er blijk van zich onverhuld weer als een orthodoxe partij van pro-Russische signatuur te gaan opstellen. Dat bleek zowel uit de verklaringen die werden afgelegd rond het 26ste partijcongres in januari 1978 als uit de internationale activiteiten, die geheel in het teken stonden van de door de Sowjetunie geïnspireerde campagne tegen de N-bom. De CPN heeft deze campagne aangegrepen om zich na een jarenlang internationaal isolement tegenover Moskou te rehabiliteren en zich weer te integreren in de communistische wereldbeweging.

De in augustus 1977 vanuit de CPN gestarte actie "Stop de Neutronenbom" bleek met het verkrijgen van handtekeningen in brede lagen van de Nederlandse bevolking zo aan te slaan, dat deze begin oktober werd omgezet in een "algemene volkspetitie". De bedoeling daarvan was de buitenparlementaire druk op de politieke besluitvorming in deze omstreden zaak nog te vergroten. Uit deze massa-beweging bouwde de CPN een compleet mantelorganisatie op, die ondanks haar "brede samenstelling" organisatorisch volledig door de CPN beheerst wordt en die ook verbinding kreeg met de communistische Wereld Vredes Raad (WVR).

Het succes van de actie in Nederland (meer dan een miljoen handtekeningen) inspireerde tot het idee om de CPN een stimulerende en coördinerende rol te laten spelen in de internationale campagne tegen de N-bom. In nauw overleg met Oost-europese instanties en de WVR die ook materiële steun verleenden begon de CPN in de herfst van 1977 met de voorbereiding van een Internationaal Forum, dat de publieke opinie in heel de Westerse wereld tegen het neutronenwapen moest mobiliseren.

Vertegenwoordigers van de CPN reisden West- en Oost-Europa af om de zusterpartijen op te wekken hun volle medewerking aan dit Forum te geven. Van de gelegenheid van deze bezoeken werd tevens gebruik gemaakt om de verstoorde betrekkingen met de zusterpartijen te herstellen.

Het Internationale Forum tegen de N-bom op 18 maart in Amsterdam en de daags daarop aansluitende betoging van rond 50.000 demonstranten werden dan ook volledig geregisseerd door de CPN, die dit deed in nauwe samenwerking met Oost-europese functionarissen, communistische zusterpartijen en de WVR. De kern van de buitenlandse delegaties bestond bijna zonder uitzondering uit hoge vertegenwoordigers van de verschillende Oost- en Westeuropese communistische partijen en een groot aantal afgevaardigden van nationale vredesraden aangesloten bij de WVR aangevuld met min of meer bekende figuren uit de politiek, de kerken, de wetenschap en de kunst.

Onder de tientallen sprekers bevonden zich vele representatieve personen. Zij voerden het woord over de fysische, medische, morele en polemologische aspecten van het N-wapen. De politieke toon werd echter gezet door communistische woordvoerders zoals het CPN-kamerlid J.F. WOLFF, die zich vooral afzette tegen de "agressieve" NAVO-opstelling tegenover de socialistische landen en met name de Sowjet-Unie.

Door het Forum werd een "Appèl" aangenomen, waarin alle volkeren en regeringen worden opgeroepen af te zien van de Amerikaanse plannen tot produktie en stationering van de N-bom.

Van Oosteuropese en CPN-zijde wordt het evenement in Amsterdam als een groot succes beschouwd. Het wordt in direct verband gebracht met het Amerikaanse besluit om de beslissing over het in produktie nemen van de N-bom voorlopig uit te stellen. In de Oosteuropese media werd het CPN-optreden aangehaald als een voorbeeld hoe de "vredespolitiek" van de Sowjet-Unie ondersteund behoort te worden.

Door de zich duidelijk verbeterende relatie tussen de CPN en de CPSU is stagnatie opgetreden in de activiteit en de betekenis van de pro-Russische dissidente groeperingen.

CPN-nationaal

Gedurende de discussies rond de uitschakeling van de heer De GROOT is door de partij een nieuwe politieke strategie geformuleerd. In grote lijnen vertoont deze strategie veel overeenkomst met de in 1952 geformuleerde politiek van het "Nationale Eenheidsfront".

Thans moet gestreefd worden naar de vorming van een "nieuwe coalitie" als een bundeling van de buitenparlementaire oppositie, die zoveel kracht kan ontplooiën dat gewenste ontwikkelingen ook in het parlement kunnen worden afgedwongen.

De partij heeft daarbij een centrale rol toebedacht aan de werkers in bedrijven, kantoren en instellingen, maar er is ook een hoge prioriteit toegekend aan het vervullen van een leidinggevende rol in allerlei solidariteits- en vriendschapsorganisaties.

Het 26ste CPN-congres, dat in januari 1978 plaatsvond, heeft deze politieke strategie goedgekeurd, en een prompte aanvang van de realisatie daarvan aanbevolen. Het congres koos een nieuw partijbestuur, waarin een relatief groot aantal jonge kaderleden zitting kreeg, onder hen zijn er die hun talent in het organiseren en leiden van massa-acties al bewezen hebben.

De CPN is in de laatste tijd zeer actief geweest. Op sociaal-economisch terrein hadden de activiteiten vooral betrekking op de welzijnssectoren, zoals de gezondheidszorg, het onderwijs en het werklozenwerk. De oprichting van de Landelijke Werklozenbelangenvereniging (o.l.v.) was een stimulans voor acties van werklozen. De vereniging heeft de voorbereiding en de uitvoering van enkele bezettingsacties georganiseerd.

Daarnaast was er de activiteit van de partij in de vakorganisaties. De posities van de CPN daarin verbeteren gestaag. In de ABOP/NVV heeft de partij thans een stevig bruggehoofd verworven zelfs tot in het hoofdbestuur toe. Overigens wekt de gedisciplineerde en georganiseerde wijze van optreden van CPN-ers nogal wat weerstand op binnen de vakorganisaties zelf. Dat is gebleken toen onlangs de Verbondsraad van de ABVA een resolutie aannam, ten doel hebbende een dam op te werpen tegen de georganiseerde CPN activiteit binnen deze vakorganisaties.

De activiteit rond de anti-N-bom campagne, die op het sociaal-economische terrein en de werkzaamheden met betrekking tot het congres zijn er oorzaak van geweest dat de verkiezingscampagne van de Provinciale Staten beneden de maat bleef. De mede daardoor veroorzaakte verdere verzwakking van de parlementaire posities zal - naar men bij de CPN hoopt - gecompenseerd worden door een grotere invloed bij buitenparlementaire activiteiten.

Het pro-Chinese communisme *)

Er is sprake van een duidelijke teruggang in de aanhang van de pro-Chinese communistische groeperingen ook in Nederland. Een verdere samenbundeling van krachten heeft niet plaatsgevonden, hoewel een eenheidscongres tussen drie kleine ml-groepen (BNML, KAO en KKB-ml) aanstaande schijnt te zijn.

- *) Bond van Nederlandse Marxisten-Leninisten (BNML);
- Kommunistische Arbeiders Organisatie (KAO);
- Kommunisten Kring Breda-ml (KKB-ml);
- Socialistische Partij (SP);
- Kommunistische Eenheidsbeweging Nederland-ml (KEN-ml);
- Marxistische Leninistische Partij Nederland (MLPN).

De grootste ml-partij, de SP, lijkt langzaam aan haar eigen activisme ten onder te gaan. De KEN-ml, de tweede ml-groepering in grootte, is haar elitaire karakter blijven behouden. Van wezenlijke betekenis is echter de doelgerichte uitbouw van de organisatie door de leiding van de KEN-ml, alsmede haar onverminderd streven naar een rechtstreekse relatie met de CP-China.
De MLPN lijkt aan onderlinge twisten ten onder te gaan.

Trotskisme

De in september 1938 opgerichte Vierde Internationale, is sindsdien door allerlei oorzaken (de dood van TROTSKY, de oorlogsjaren, interne twisten, persoonlijke vetes en de "concurrentie" van het maoïsme) vele malen in allerlei fracties uiteengevallen. De laatste jaren evenwel is er in het trotskisme een tendens tot aaneensluiting zichtbaar. Zo fuseerden trotskistische groeperingen in diverse landen. Tegelijkertijd nam de beweging o.a. in Spanje en Portugal in omvang toe. Dit geldt ook voor Nederland, waar momenteel twee trotskistische groepen, met in totaal ongeveer 300 geregistreerde leden (het aantal kandidaat-leden en sympathisanten is niet exact aan te geven) actief zijn, t.w. de Internationale Kommunistenbond (IKB) en de Beweging voor Arbeiderszelfbeheer (BAZ).

Met name de IKB, 3½ jaar geleden nog een "actiegroep", is "professioneler" geworden. De groep heeft de allure van een partij gekregen, met sterk gemotiveerde en militante (kader) leden, vrijgestelden, een goed propaganda-apparaat en een - in april 1978 in gebruik genomen - ruim en goed geutiliseerd partijgebouw.

Anti-militarisme

Van ondermijnende activiteiten binnen de Nederlandse krijgsmacht, is nauwelijks nog sprake. De Bond voor Dienstplichtigen ("witte" BVD), die zich tot voor enkele jaren daarmede bezighield, is ernstig verzwakt.

De organisaties, die zich voor de dienstplichtigen inzetten hebben hun activiteiten veelal naar buiten de krijgsmacht verlegd. Zij verschaffen nu voornamelijk informatie aan toekomstige en ex-dienstplichtigen. Deze accentverschuiving heeft een samenwerking tussen de witte BVD, VD, VVDM en organisaties als KWJ, NVV-jc, ANJV, LOG *) etc. in de hand gewerkt.

*) Vereniging van Dienstweigeraars, Vereniging van Dienstplichtige Militairen, Katholieke Werkende Jongeren, NVV-jongeren contact, Algemeen Nederlands Jeugd Verbond, Landelijk Overleg Grondraden.

Nederlandse Volks Unie

Na een periode van betrekkelijke stilte rondom de NVU (Nederlandse Volks Unie) werd deze partij op 8 maart 1978 door de Amsterdamse Arrondissementsrechtbank gekwalificeerd als een "verboden vereniging". De consequenties van deze uitspraak zijn ondermeer strafbaarheid van "deelnemers" aan de NVU en mogelijke uitsluiting van verkiezingen. De NVU werd inderdaad geschrapt als deelnemer aan de a.s. gemeenteraadsverkiezingen. NVU-voorzitter GLIMMERVEEN had dit voorzien en had ook een "lijst Glimmerveen" bij de Kiesraad laten registreren. Doch ook deze lijst werd door de Kiesraad afgevoerd. De mogelijkheid die de leiding van de voormalige NVU nog overbleef was een lijst zonder naam, alleen met het lijstnummer. Ook hier heeft de Kiesraad zich echter tegen gekeerd.

Gastarbeiders

Turkse groeperingen

De Hollanda Turkiyeli Isçiler Burligi (HTIB), de Turkse arbeidersvereniging in Nederland, die sinds 1974 bestaat, heeft momenteel een actieve ledenkern van + 120 personen.

De vereniging is inmiddels, na enige tijd verdeeld te zijn geweest in een pro-Russische en een pro-Chinese aanhang, volledig op Moskou georiënteerd.

De HTIB tracht de Turkse gastarbeiders in Nederland politiek (communistisch) bewust te maken en streeft er o.a. naar dat Turkse gastarbeiders in Nederland dezelfde rechten krijgen als Nederlandse werknemers.

Naast de HTIB is sinds 1976 in Nederland ook de Milliyetçi Hareket Partisi (MHP), de partij van de Turkse Nationale Beweging, actief. Deze partij is streng nationalistisch, racistisch en zeer anti-communistisch. Het politiek bewustzijn van de leiding is o.a. beïnvloed door bestudering van het fascisme en het corporatisme zoals dat in Italië bestond vóór de tweede wereldoorlog.

De jeugdbeweging van de MHP wordt aangeduid als "De Grijze Wolven" (DGW). Ondanks de publiciteit in 1977 omtrent DGW, staat niet vast of deze beweging op enigerlei wijze in Nederland functioneert.

Ten onrechte werden MHP-vergaderingen aangeduid als vergaderingen van DGW. Dit geschiedt op suggestie van de HTIB en van woordvoerders uit de kring van het Nederlands Centrum voor Buitenlanders (NCB) te Utrecht.

Terroristische activiteiten van de zijde van HTIB of MHP worden op korte termijn niet verwacht. Wel bijven (gewelddadige) botsingen tussen aanhangers van beide groeperingen mogelijk.

Spaanse groeperingen

De eertijds grote activiteit van de PCE, de Spaanse communistische partij, onder Spaanse gastarbeiders in Nederland is geslonken tot belangenbehartiging en partij-activiteiten op laag niveau.

Activiteiten gericht op ondersteuning van de in Spanje op terroristische wijze optredende Baskische afscheidingbeweging ETA worden in Nederland niet waargenomen.

DIRECTIE C

Sovjet Unie

De Sovjetrussische Ambassade in Den Haag heeft de CPN bijzondere ondersteuning verleend bij de door de partij opgezette campagne tegen de N-bom, die zoals eerder in dit overzicht vermeld, zijn bekroning vond in het 18 maart jl. gehouden internationale forum.

Vrijwel alle politieke medewerkers van de Ambassade hebben met deze zaak bemoeienis gehad. Vertegenwoordigers van de CPN bezochten hen met grote regelmaat.

De Ambassade heeft een aanzienlijke groep journalisten uit de Sovjet Unie en uit andere Oosteuropese landen, die in het kader van de anti N-bom campagne ons land bezochten, begeleid. Er zijn pogingen aangewend om de vanwege de N-bom kwestie afgetreden Minister van Defensie, Kruisinga, te interviewen. Hierin is men niet geslaagd.

Het behoeft geen betoog dat de medewerkers van de Sovjet Ambassade, de Ambassadeur voorop, zich zeer tevreden betoonden over het verloop van de anti N-bom campagne in Nederland.

Nadat de Sovjet Ambassade op 14 maart 1978 door de Secretaris-Generaal van Buitenlandse Zaken was medegedeeld dat enkele medewerkers van de Sovjet-Handelsmissie in Amsterdam zich hadden beziggehouden met zaken onverenigbaar met de functie waarvoor zij in Nederland waren toegelaten, hebben de betrokkenen ons land enige dagen daarna verlaten. Het betreft hier en die beiden getracht hebben Nederlanders te bewegen tot het aan hen ter beschikking stellen van geheime militaire gegevens. Aan de Ambassadeur is op de vermelde datum tevens kenbaar gemaakt dat een eventuele terugkeer naar Nederland van , die bij de Handelsmissie werkzaam was, niet op prijs wordt gesteld. was de voorganger van in het inlichtingenwerk.

De drie genoemde Sovjet burgers maken deel uit van de Sovjetrussische militaire inlichtingendienst, de GRU.

Duitse Democratische Republiek

Het aantal medewerkers ter Ambassade van de DDR en bij de vestigingen van Oostduitse staatsbedrijven in ons land bleef gelijk.

De contacten van de Oostduitse Ambassade met Nederlandse politici, vakbondsfunctionarissen en vertegenwoordigers van de publiciteitsmedia werden gecontinueerd.

Er viel duidelijke opleving in de relatie met de CPN te constateren. Dit hield voornamelijk verband met de actie tegen de N-bom.

Inlichtingenactiviteiten van eerdervermelde medewerkers werden (nog) niet vastgesteld.

Wel trok de aandacht dat enkele van hen vrijelijk in contact treden met personen buiten de eigen werksfeer, soms op een wijze die typisch is voor het optreden van medewerkers van een inlichtingendienst.

Voor het overige vinden de inlichtingenactiviteiten van de Oostduitsers nog steeds plaats in en vanuit de DDR. De Oostduitse inlichtingendiensten blijven Nederlanders benaderen die om een of andere reden een bezoek brengen aan de DDR. In deze verslagperiode werden van in totaal zeven personen bekend, die dit was overkomen.

Vastgesteld is dat in de afgelopen jaren zeker een 20-tal medewerkers van de Oostduitse diensten naar Nederland is gekomen onder een valse Westduitse identiteit.

Op 23 december 1977 werd een dergelijk "ingesluisd" en in Sittard woonachtig echtpaar in de Bondsrepubliek gearresteerd. Zij hebben toegegeven door het Ministerium für Staatssicherheit (MfS) te zijn gerecruteerd en naar Nederland te zijn gedirigeerd om spionage tegen het NAVO-hoofdkwartier te bedrijven. Zij wilden hierover echter geen details verschaffen. Wel gaven zij een inzicht in de manier waarop zij naar het Westen zijn gesluisd en hoe zij in contact stonden met hun opdrachtgevers. Vast staat dat deze arrestatie aan het werk van het MfS afbreuk heeft gedaan.

Overige communistische landen

De Poolse inlichtingendiensten zijn bijzonder geïnteresseerd in de economische ontwikkelingen in Nederland en in de Afcentvestiging in Zuid-Limburg.

De Poolse en de Tsjechoslowaakse emigratie vormen nog immer het belangrijkste arsenaal van potentiële informanten en agenten van resp. de Poolse en Tsjechische diensten.

In de zogenaamde "affaire Ridderkerk" (beweerde schending van mensenrechten door de Nederlandse politie ten aanzien van het echtpaar en hun kinderen) hebben ten behoeve van de exploitatie van deze zaak door de Tsjechoslowaakse autoriteiten, de medewerkers van de Tsjechische inlichtingendienst een dermate belangrijke rol gespeeld dat hier gesproken kan worden van een inlichtingendienstoperatie in het kader van de politieke beïnvloeding.

Het aantal Roemeense emigranten in Nederland neemt, onder meer door de vele huwelijken met Nederlandse onderdanen, gestaag toe. De Roemeense vertegenwoordiging is nauw betrokken bij pogingen deze emigranten in een vereniging te bundelen.

De koerswijziging van de CPN ten opzichte van de internationale communistische beweging heeft geleid tot een hernieuwd contact van de partij met de Poolse, Tsjechoslowaakse en Hongaarse ambassades.

Met de Roemenen zijn de reeds bestaande contacten frequenter geworden. De CPN heeft ook toenadering tot de Cubaanse ambassade gezocht.

Zuidmolukkers

Wederom vond in de afgelopen periode (13 maart 1978) een Zuidmolukse terreuractie plaats. Ditmaal was deze gericht op het Provinciehuis in Assen, dat door drie Zuidmolukse jongeren uit Assen werd bezet. De betrokkenen die in de Zuidmolukse gemeenschap geheel geïsoleerd leefden waren tot hun daad gekomen vanuit een frustratie, die nauwelijks nog in verband kan worden gebracht met de beleving van het RMS-ideaal. Door de mariniers werd de actie op 14 maart gewelddadig beëindigd. Tijdens de actie werd een ambtenaar vermoord. De Gedeputeerde overleed in april jl. tengevolge van een schot van een Zuidmolukker bij de beëindiging van de actie.

Andere niet geslaagde gewelddadige acties in de afgelopen periode waren de aanslagen ondernomen ten aanzien van de heren , een deelnemer aan de oriëntatiereis naar Indonesië en de woning van de heer , beiden deelnemer aan een oriëntatiereis naar Indonesië (resp. in januari 1978 en in december 1977).

Deze uitingen van agressie moeten worden toegeschreven aan verwarring en onbegrip in Zuidmolukse kringen.

Hiertoe werd ook bijgedragen door de publicatie op 26 januari 1978 van de regeringsnota betreffende de problematiek van de Zuidmolukse minderheid in Nederland.

Wanneer de situatie wordt gezien, kan niet anders worden gesteld dan dat de mogelijkheden voor nieuwe terreuracties door Zuidmolukkers onverminderd aanwezig moeten worden geacht.

Arabisch Terrorisme

De afgelopen maanden stonden de ontwikkelingen in het Midden Oosten in het teken van de reis van de Egyptische president Anwar SADAT naar Israël (19 - 21 november 1977) en van het daarmee in gang gezette Egyptisch-Israëliëse overleg. De woede van de Palestijnen ontladde zich middels een aantal terreurdaden (pogingen tot bomaanslagen tegen Egyptische objecten in Bonn, Kopenhagen en Londen en moordaanslagen (in Cyprus op de Egyptische journalist en in Londen op de gematigde P.L.O.-vertegenwoordiger). Hiervoor zijn de op Irak georiënteerde Palestijnse terroristische groeperingen verantwoordelijk.

De huidige situatie is onduidelijk. Er zijn aanwijzingen, dat met name de "Black September Organization" voortgaat met het reactiveren van haar operationele infra-structuur in West-Europa.

Iraakse activiteiten

De bezetting van de Iraakse ambassade te Den Haag is onlangs sterk gewijzigd. Medio maart 1978 werd de medewerker van de Iraakse inlichtingendienst overgeplaatst naar Somalië. De vervanging van de huidige ambassadeur wordt op korte termijn verwacht. Vier nieuwe diplomaten hebben zich aangemeld, onder wie de pers-attaché. Deze maakte het voornemen kenbaar een persbureau op de Iraakse ambassade te openen.

Opmerkelijk was de belangstelling van Bagdad voor de Zuidmolukse kwestie. Een contact werd geconstateerd tussen de eerder vermelde en de Zuidmolukker

Inlichtingenactiviteiten en werkzaamheden van de Ba'ath-partij slokten in de afgelopen periode vrijwel alle beschikbare tijd op van de station-manager van de Iraqi Airways in Nederland, . Regelmatig reist voor politiek overleg naar Brussel en Bagdad. Vanuit Irak worden wapens ten behoeve van Palestijnse organisaties overgebracht naar andere Arabische landen en wellicht ook Europa. Met in Europa opgekochte vrachtwagens, waarop de originele kentekens worden behouden, worden vanuit Bagdad deze wapentransporten georganiseerd. Vastgesteld is, dat in Nederland vrachtwagens tot dit doel opgekocht worden.

De Marokkaanse gemeenschap in Nederland

Binnen de Amicales hebben eind vorig jaar verkiezingen voor de afdelingsbesturen plaatsgevonden. Deze waren voor oppositionele Marokkanen en hun Nederlandse sympatisanten aanleiding nieuwe acties tegen de Amicales op touw te zetten. Een toonaangevende rol wordt hierbij gespeeld door het Komitee Marokkaanse Arbeiders in Nederland (KMAN). Dit vooral in Amsterdam actieve comité krijgt langzamerhand op diverse plaatsen in Nederland vaste voet aan de grond. Het harde en soms provocerende optreden van het KMAN houdt een gevaar in voor een verdere verstoring van de toch al gespannen verhoudingen in de Marokkaanse gemeenschap in Nederland.

Het Frente Polisario

De laatste maanden werd meer zicht verkregen op de rol van Cuba met betrekking tot het Frente Polisario. Ongeveer 250 Cubaanse militairen zouden zich ophouden in Zuid-West Algerije ter ondersteuning van de Westsaharaanse guerilla's. De Cubanen staan in direct contact met in Algier verblijvende Russische adviseurs. Een aantal Polisariostrijders wordt op Cuba getraind. Eind 1977 vond te Santpoort een besloten congres plaats van Europese Polisario-comité's. Naast de Nederlandse vertegenwoordigers waren enige tot dan toe onbekende in Nederland verblijvende Westsaharanen aanwezig. Hun relatie tot het Frente Polisario wordt nader onderzocht.

HOOFDAFDELING D

Beveiliging

De Commissie Herwaardering Vertrouwensfuncties heeft in de afgelopen zes maanden het overleg met de Ministeries voortgezet. Beveiligingsgesprekken werden gehouden met medewerker van Nederlandse diplomatieke vertegenwoordigingen in communistische landen.

Beveiligingsadviezen werden uitgebracht bij enkele Ministeries en ten behoeve van de Sociaal Economische Raad (SER). In het kader van de verantwoordelijkheid voor de NAVO/WEU-beveiliging werden inspecties gehouden op de Nederlandse Ambassades in Parijs en Bonn.

In verband met het afsluiten van enkele nieuwe contracten voor de levering van geclassificeerde defensie apparatuur werden samen met de betreffende militaire inlichtingendienst de aanbevelingen gedaan voor de beveiliging van de betrokken bedrijven.

Ook werden beveiligingsadviezen verstrekt aan verschillende vitale bedrijven. Na de arrestaties in ons land van enige medewerkers van de RAF werden op verzoek van de politie adviezen gegeven aan vestigingen hier te lande van enkele Duitse bedrijven. Deze bedrijven waren door onbekenden met anti-Duitse en pro-RAF leuzen beklad.

In de verslagperiode werden 10 bijeenkomsten (aanwezig in totaal 183 personen) gehouden voor beveiligingsfunctionarissen in dienst van de overheid en het bedrijfsleven. Het programma dat telkenmale twee dagen besloeg bevatte naast uiteenzettingen omtrent beveiligings-technische zaken ook inleidingen over actuele onderwerpen zoals terrorisme en spionage.

Een speciale bijeenkomst werd belegd ten behoeve van directieleden en beveiligingsinspecteurs van kerninstallaties en politiefunctionarissen in de gemeenten waar deze installatie zijn gevestigd.

Het doel van deze bijeenkomst was om de aanwezigen te informeren over de anti-kernenergie acties in Nederland.

Veiligheidsonderzoeken

Een sollicitant bij een overheidsbedrijf aan wie door het bevoegd gezag bedenkingen - op grond van de uitslag van het veiligheidsonderzoek - tegen zijn aanstelling zijn kenbaar gemaakt (Beschikking Antecedentenonderzoeken) heeft een bezwaarschrift daartegen ingediend, dat thans bij de Adviescommissie inzake de veiligheidsonderzoeken in behandeling is

HOOFDAFDELING E

Afdeling Opleiding en Vorming

Zoals voorzien moest in deze verslagperiode een extra Praktijkcursus worden gegeven om het aantal aanmeldingen hiervoor te kunnen verwerken.

Aan 39 cursisten werd het Veiligheidsdienst-diploma uitgereikt. (Aantal uitgegeven diploma's thans: 13^h1). Voor de nieuwe medewerkers van de Dienst (administratief personeel) werden twee beveiligingsinstructiecurssussen gegeven. De docenten van de afdeling verleenden de gebruikelijke medewerking aan curssussen van de politie en de strijdkrachten.

Afdeling Onderzoeken

Wederom heeft de overplaatsing van een aantal onderzoekingsambtenaren naar functies elders in de Dienst de afdeling parten gespeeld. Er zijn thans 5 vacatures. Daar tevens aandacht aan de begeleiding van enige jongere, nog niet volledig ingewerkte, medewerkers, moet worden gegeven, moet gezien ook het grote aantal aanvragen voor onderzoeken van een onderbezetting worden gesproken. Eén der groepsinspecteurs werd aangewezen als opvolger van het hoofd van de afdeling, die in de loop van 1978 de Dienst met functioneel leeftijdsontslag zal verlaten.

Afdeling Observatie

Na lange tijd heeft de afdeling meer ruimte kunnen geven aan de observatie van Oosteuropese vertegenwoordigingen in ons land. Ook omdat de bekendheid van de volgers/observanten met het personeel van die vertegenwoordigingen vrijwel verloren dreigde te gaan doordat de afdeling in de voorgaande jaren vooral is ingezet ter observatie van leden van terroristische organisaties, was dit een goede zaak. Toch maakte de laatste categorie nog altijd 34% uit van het aantal gedurende de laatste zes maanden uitgevoerde volgen- en observatie-acties. De samenwerking met de politie en de Koninklijke Marechaussee bleef onveranderd goed. Het contact met de C.R.I. en het L.B.T., alsmede met volgploegen van de Rijkspolitie, nam sterk toe. Enige malen werden op verzoek voordrachten gehouden over de techniek van het volgen voor de Rechercheschool te Zutphen en voor de gemeentepolitie te 's-Gravenhage.

Bureau Vertalingen en Uitwerking

De werving van vertalers Maleis werd voortgezet. Begin maart 1978 slaagden twee medewerkers met goede cijfers voor het examen Spreekvaardigheid Hongaars. Een geroutineerde medewerkster in de sector Tsjechisch ging op haar verzoek met ontslag. Het zoeken naar betrouwbare uitwerkers voor Chinees en Arabisch wordt voortgezet.

AFDELING G

De computercapaciteit is uitgebreid door vervanging van de centrale verwerkingseenheid IBM 370/135 door een IBM 370/148

De installatie ervan verliep voorspoedig. Met deze uitbreiding zijn de problemen met de lage antwoordsnelheid aan de terminals grotendeels opgelost.

Door gebruik te maken van de COM-techniek (Computer Output op Microfilm) is een goed toegankelijke copie van de Centrale Kartotheek gemaakt op microfilm, met een index op microfiches. Dit microfilmbestand kan worden geraadpleegd ingeval van calamiteiten met de computer.

Inmiddels kunnen het Arabische namenbestand, het Slavische namenbestand en het Westerse namenbestand tot en met beginletter R door middel van de computer worden geraadpleegd.

AFDELING PERSONEEL

In de afgelopen periode werd - bij wijze van proef - een advertentie in de dag- en weekbladers geplaatst, gericht op het aantrekken van stagiaires, waarbij duidelijk werd gesteld dat deze betrekking had op de BVD. Deze "open" advertentie leverde in vergelijking met advertenties waarbij de Dienst niet direct wordt genoemd een groot aantal reacties op. Dit verheugende resultaat - stagiaires zijn een moeilijk bereikbare categorie - werd weer teniet gedaan toen bij de selectie bleek dat een grotere hoeveelheid reacties nog niet een grotere kwaliteit betekent.

Het ziet er daardoor niet naar uit dat de open advertentie het benodigde aantal nieuwe stagiaires zal opleveren. Verdere werfacties zullen nodig zijn.

Bij de directies B en C en de hoofdafdeling E werden organisatieonderzoeken uitgevoerd, terwijl bij een onderdeel van de afdeling FID nieuwe functiebeschrijvingen werden gemaakt.

Het Hoofd van de afdeling vergaderde in de verslagperiode driemaal met de Commissie van Overleg. Er vond op 16 december 1977 een vergadering van het Overlegorgaan onder leiding van het Hoofd van de Dienst plaats.

Enkele aan de personeelsadministratie ontleende cijfers zijn zoals gebruikelijk in de bijlage opgenomen.

Overzicht betreffende het personeel behorende bij Panorama
1 oktober 1977 - 1 april 1978

<u>Uit dienst:</u>	13 mannen	11 vrouwen
waarvan		
f.l.o.:	7 (1 lagere, 4 middelbare, 2 hogere ambtenaren)	3 (1 lagere, 2 middelbare ambtenaren)
op eigen verzoek:	5 (1 lagere, 4 middelbare ambtenaren)	8 (6 lagere, 2 middelbare ambtenaren)
Invaliditeits- pensioen:	1 (1 middelbare ambtenaar)	
<u>In dienst:</u>	11 (4 lagere, 7 middelbare ambtenaren)	14 (11 lagere, 3 middelbare ambtenaren)

Van bovenvermeld aantal werden 9 personeelsleden aangetrokken door tussenkomst van reeds in dienst zijnde medewerkers c.q. dienstrelaties en 16 door advertenties.

Gedeeltelijke dagtaak:	1 man	59 vrouwen
---------------------------	-------	------------